

Prolog

Den sov derinde, bag døren.

Indersiden af hjørneskabet lugtede af gammelt træ, krudtslam og våbenolie. Når solen skinnede ind gennem vinduet til værelset udenfor, stod der en timeglasformet lysstribe ind gennem nøglehullet til skabet, og – når solen stod i den helt rigtige vinkel – glimtede det mat i pistolen, som lå på hylden midt i skabet.

Pistolen var en russisk Odessa, en kopi af den mere kendte Stetsjin-pistol.

Våbnet havde ført en omflakkende tilværelse, rejst med kulakkerne i Litauen til Sibirien, flyttet sig mellem urkaernes skiftende hovedkvarterer i Sydsibirien, tilhørt en ataman, en kosakleder, som var blevet dræbt af politiet med sin Odessa i hånden, før den havnede i hjemmet hos en våbensamlende fængselsdirektør i Tagil. Til sidst var den grimme, kantede maskinpistol blevet bragt til Norge af Rudolf Asajev, som, før han forsvandt, havde monopoliseret narkotikamarkedet i Oslo med det heroinlignende opioidstof violin. Den samme by, som våbnet nu befandt sig i, nærmere bestemt på Holmenkollveien, i Rakel Faukes hus. Odessaen havde et magasin, som kunne rumme tyve kugler af kaliberen Makarov 9 x 18 mm og skød både enkeltskud og salver. Der var tolv kugler tilbage i magasinet.

Tre af kuglerne var blevet affyret mod kosovoalbanske konkurrerende narkohandlere, og af dem havde kun én kugle ramt sit mål.

De to næste skud havde dræbt Gusto Hanssen, en ung tyv og narko-pusher, som havde stjålet penge og narko fra Asajev.

Pistolen lugtede stadig af de sidste tre skud, som havde ramt den tidligere politibetjent Harry Hole i hovedet og brystet under hans efterforskning af drabet på netop Gusto Hanssen. Og gerningsstedet havde været det samme: Hausmanns Gate 92.

Politiet havde endnu ikke opklaret Gusto-sagen, og den attenårige dreng, som indledningsvis var blevet anholdt, var blevet løsladt igen.

Blandt andet fordi det ikke var lykkedes at finde eller forbinde ham med noget mordvåben. Drengen hed Oleg Fauke og vågnede hver nat og stirrede ud i mørket og hørte skuddene. Ikke dem, han havde dræbt Gusto med, men de andre. Dem, han havde affyret mod den politibetjent, der havde været som en far for ham under hans opvækst. Som han engang havde drømt om skulle gifte sig med hans mor, Rakel. Harry Hole. Hans blik brændte foran Oleg i mørket, og han tænkte på pistolen, som befandt sig i et hjørneskab langt derfra og håbede, at han aldrig ville få den at se igen. At den ville sove i al evighed.

Han sov derinde, bag døren.

Den bevogtede hospitalsstue lugtede af medicin og maling. EKG-maskinen ved siden af ham registrerede hjerteslagene.

Isabelle Skøyen, socialborgmester på Oslo Rådhus, og Mikael Bellman, den nyudnævnte politimester, håbede, at de aldrig ville få ham at se igen.

At ingen ville få ham at se igen.

At han ville sove i al evighed.

Kapitel 1

Det havde været en varm, lang septemberdag med det lys, som forvandler Oslofjorden til smeltet sølv og får de lave bakker, der allerede havde fået et første stænk af efterår, til at gløde. En af de dage, som får osborgere til at sværge, at de aldrig, aldrig vil flytte derfra. Solen var på vej ned bag Ullern, og de sidste solstråler lå fladt hen over landskabet, over lave, enkle beboelsejendomme, som vidnede om byens beskedne tilblivelse, over loftslejligheder med tagterrasse, som bevidnede det olieeventyr, der pludselig havde gjort landet til verdens rigeste, over junkierne øverst oppe i Stensbergparken i den lille, velordnede by, hvor der var flere overdosisdødsfald end i otte gange så store europæiske byer. Over haver, hvor trampolinerne var sikret med net, og børnene ikke hoppede mere end tre gange om dagen, som anbefalet i brugsanvisningen. Og over bakkerne og skoven, som halvvejs omkransede den såkaldte Oslogryde. Solen ville ikke slippe byen, strakte sine strålefingre ud som en forlænget afsked gennem et togvindue.

Dagen var begyndt med kold, klar luft og skarpt lys som fra lamperne på en operationsstue. I løbet af dagen var temperaturen steget, himlen havde fået sin dybere blå farve, og luften den venlige stofflighed, som gjorde september til årets dejligste måned. Og da skumringen kom, blød og forsigtig, duftede luften i villakvartererne på bakkerne ud til søen Maridalsvannet af æbler og opvarmet granskov.

Erlend Vennesla nærmede sig toppen af den sidste bakke. Han kunne mærke mælkesyren nu, men koncentrerede sig om at få det rigtige vertikale tråd mod klikpedalerne, om at få knæene til at pege en smule indad. For det var vigtigt med den rigtige teknik. Især når man blev træt, og hjernen fik lyst til at ændre kroppsstillingen, så man belastede den mindre trætte, men også mindre effektive muskulatur. Han kunne mærke den stive cykelramme absorbere og udnytte hver en watt, han trådte ned i den, hvordan han fik fart på, når han skiftede

til et højere gear, rejste sig og blev stående, mens han prøvede at holde den samme frekvens på cirka halvfems tråd i minuttet. Han kiggede på pulsuret. Hundrede og otteogtres. Han rettede pandelampen mod displayet på den GPS, han havde på styret. Den indeholdt et detailkort over Oslo og omegn og en aktiv sender. Cyklen og ekstraudstyret havde kostet mere, end en nyligt pensioneret drabsefterforsker strengt taget burde have brugt. Men det var vigtigt at holde sig i form, nu hvor livet bød på andre udfordringer.

Mindre udfordringer, hvis han skulle være helt ærlig.

Nu bed mælkesyren i lår og lægge. Det gjorde ondt, men var også et dejligt løfte om det, der ventede: endorfinfesten. Møre muskler. God samvittighed. En øl sammen med konen på altanen, hvis ikke temperaturen styrtdykkede efter solnedgang.

Og pludselig var han oppe. Vejen fladede ud, og Maridalsvannet lå foran ham. Han sagtnede farten. Han var på landet. Det var egentlig absurd, at efter femten minutters hård cykling fra centrum i en europæisk hovedstad var man pludselig omgivet af gårde, marker og tæt skov med turstier, som forsvandt ind i aftenmørket. Sveden fik det til at klø i hovedbunden under den koksgrå Bell-cykelhjelme, som alene havde kostet det samme som den barnecykel, han havde købt til sit barnebarn Line Marie på hendes seks års fødselsdag. Men Erlend Vennesla beholdt cykelhjelmen på. De fleste dødsfald blandt cyklistere skyldtes kvæstelser i hovedet.

Han kiggede på pulsuret. Hundrede og femoghalvfjerds. Hundrede og halvfjerds. Et kærkomment lille vindpust bar lyden af fjern jubel nede fra byen med sig. Det måtte være fra Ullevaal Stadion, hvor der blev spillet en vigtig landskamp i aften, men Erlend Vennesla forestilte sig i nogle sekunder, at jubelen var for ham. Det var et stykke tid siden, at nogen havde klappet ad ham. Sidste gang måtte have været under afskedsceremonien på Kripos oppe på Bryn. Lagkage, tale ved chefen, Mikael Bellman, som siden dengang havde haft støt kurs mod politimesterstillingen. Og Erlend havde taget imod applausen, mødt deres blikke, takket og ovenikøbet følt halsen snøre sig lidt sammen, da han skulle fremsige sin enkle, korte og faktabaserede takketale, som

det nu engang var tradition i Kripos. Han havde haft sine op- og nedture som drabsefterforsker, men han havde undgået de større fejl. I hvert fald så vidt han vidste, for den slags fik man jo aldrig hundrede procent svar på. Det vil sige, nu hvor dna-analyseteknologien var kommet så langt, og politiledelsen bekendtgjorde, at man ville bruge den til at se på enkelte gamle sager igen, risikerede man jo lige præcis det. Svar. Nye svar. Det rigtige resultat. Så længe det gjaldt uopklarede sager, var det jo fint nok, men Erlend forstod ikke, hvorfor de ville bruge ressourcer på også at rode op i sager, som for længst var afgjort.

Mørket var blevet tættere, og selv i lyset fra gadelygterne var det lige før, at han var cyklet forbi træskiltet, som pegede ind i skoven. Men der var det. Præcis som han huskede det. Han drejede væk fra vejen og kom ind på en sti med blød skovbund. Han cyklede, så langsomt han kunne, uden at miste balancen. Lyskeglen fra pandelampen på cykelhjelmten fejede hen over stien og stoppede mod den mørke væg af grantræer på begge sider. Skygger løb foran ham, skræmte og hastige, forvandlede sig og styrtede i skjul. Det var sådan, han havde set det for sig, da han havde prøvet at sætte sig ind i hendes situation. Løbende, flygtende med en lommelygte i hånden, indespærret og voldtaget i tre dage.

Og da Erlend Vennesla i samme øjeblik så den lygte, som blev tændt i mørket foran ham, tænkte han et øjeblik, at det var hendes lommelygte, og at nu løb hun igen, og at han sad på den motorcykel, som havde forfulgt hende, og havde pågrebet hende igen. Lyset foran Erlend flakkede, for det blev rettet mod ham. Han standsede og steg af cyklen. Rttede pandelygten mod pulsuret. Allerede under hundrede. Ikke dårligt.

Han løsnede hageremmen, tog hjelmen af og kløede sig i hovedbunden. Himmel, hvor var det godt! Han slukkede pandelampen, hængte hjelmen på styret og trillede cyklen hen mod lommelygten. Han mærkede hjelmen dingle og slå mod håndledet.

Han stoppede foran lommelygten, som blev rettet opad. De kraftige stråler sved i øjnene. Og helt blændet tænkte han, at han hørte sit eget stadig forpustede åndedræt, og at det var mærkeligt, at pulsen

var så lav. Han anede en bevægelse, noget, som blev løftet op bag den store, dirrende lyscirkel, hørte en lav fløjten i luften, og i det samme blev han slået af en mærkelig tanke. At han ikke skulle have gjort det. At han ikke skulle have taget hjelmen af. At de fleste dødsfald blandt cyklister ...

Det var, som om tanken stammede, som en forrykkelse i tiden, som om billedforbindelsen et øjeblik var blevet afbrudt.

Erlend Vennesla stirrede forbavset frem for sig og mærkede en varm sveddråbe løbe ned over panden. Han sagde noget, men ordene gav ingen mening, som om der var opstået en fejl i koblingen mellem hjernen og munden. Igen hørte han den lave fløjten. Så var lyden væk. Al lyd, ikke engang sit eget åndedræt kunne han høre. Og det gik op for ham, at han var nede på knæ, og at cyklen langsomt væltede ned i en grøft. Foran ham dansede det gule lys, men det forsvandt, da sveddråben nåede næseryggen, løb ned i øjnene og blændede ham. Og han blev klar over, at det ikke var sved.

Det tredje slag føltes som en istap, der blev stukket ned gennem hovedet og halsen og ind i kroppen. Alt frøs.

Jeg vil ikke dø, tænkte han og prøvede at løfte armen beskyttende over hovedet, men da han ikke kunne bevæge et eneste led, indså han, at han var lammet.

Det fjerde slag registrerede han ikke, men ud fra lugten af våd jord sluttede han, at han nu lå på jorden. Han blinkede flere gange og fik synet tilbage på det ene øje. Lige foran sit ansigt så han et par store, beskidte støvler stå i mudderet. Hælene løftede sig, og så lettede støvlerne en smule fra jorden. Landede igen. Det samme gentog sig; hælene blev løftet, og støvlerne lettede. Som om den, der slog, hoppede imens. Hoppede for at få endnu mere kraft bag slagene. Og den sidste tanke, der fór gennem hans hjerne, var, at han måtte huske, hvad hun hed, barnebarnet; han måtte ikke glemme hendes navn.

Kapitel 2

Politibetjent Anton Mittet tog det halvfulde plastbæger ud af den lille, røde Nespresso D290 espressomaskine, bøjede sig ned og stillede det på gulvet. Der var ingen møbler at sætte det på. Så vendte han bunden i vejret på den aflange æske, så hånden fangede en ny kaffepatron, tjekkede automatisk, at det tynde låg af metalfolie ikke var perforeret, at den faktisk var ubrugt, før han skubbede den ind i espressomaskinen, satte et tomt plastbæger under hanen og trykkede på en af de lysende knapper.

Han kiggede på uret, mens maskinen begyndte at pruste og stønne. Snart midnat. Vagtskifte. De sad og ventede på ham derhjemme, men han syntes, han var nødt til at sætte hende ind i opgaverne først; hun var trods alt kun politiaspirant. Silje, var det dét, hun hed? Anton Mittet stirrede på hanen. Havde han hentet kaffe, hvis det havde været en mandlig kollega? Han vidste det ikke, og det kunne også være ligegyldigt; han havde opgivet at besvare sine egne spørgsmål om den slags. Der var blevet så stille, at han kunne høre de sidste, næsten gennemsigtige dråber falde ned i papbægeret. Der var ikke mere farve og smag at hente fra patronen, men det var vigtigt at få det hele med, for det ville blive en lang nattevagt for den unge pige. Uden selskab, uden at der skete noget, uden andet at lave end at stirre på det indvendige af Rikshospitalets umalede, nøgne betonvægge. Så han tænkte, han ville tage en kop sammen med hende, før han gik. Han tog begge kaffebægrene med sig og gik tilbage. Lyden af hans skridt blev kastet tilbage af væggene. Han passerede forbi lukkede, låste døre. Og vidste, at der ikke var noget eller nogen bag dem, kun endnu flere nøgne vægge. Med Rikshospitalet havde nordmændene for en gangs skyld bygget for fremtiden, bevidste om, at vi ville blive flere, ældre, mere syge, mere krævede. De havde tænkt langsigtet, ligesom tyskerne havde gjort med deres autostradaer, og svenskerne med deres lufthavne. Men havde de følt det som sådan, de få bilister, der krydsede det tyske bondelandskab

i ensom majestæt på de mastodontiske betonveje i trediverne, eller de svenske passagerer, som hastede igennem de overdimensionerede hal-ler i tresserne – at det spøjte? At til trods for at det var helt nyt, ube-sudlet, at ingen endnu var omkommet i bilulykker eller flystyrt, så spøjte det? At billygterne når som helst kunne indfange en familie, som stod i vejkanten og stirrede udtryksløst ind i lyset, blodige, blege, fade-ren spiddet, moderen med hovedet vredet om, et barn, der kun havde lemmer i den ene side? At der gennem plastforhænget ved bagagebåndet i ankomsthallen i Arlanda pludselig kunne komme forbrændte lig, som stadig glødede, brændte sig ned i gummi og med stumme skrig i de åbne, rygende munde. Ingen af lægerne havde kunnet fortælle ham, hvad den her fløj på et tidspunkt skulle bruges til; det eneste, der var sikkert, var, at der ville dø mennesker bag de her døre. Det lå allerede i luften; usynlige kroppe med hvileløse sjæle var allerede indlagt.

Anton rundede et hjørne, og en ny korridor strakte sig ud foran ham, sparsomt oplyst, så nøgen og symmetrisk firkantet, at den skabte et pudsigt optisk bedrag: Den uniformerede pige, som sad på stolen helt nede for enden af korridoren, lignede et lille billede på en væg lige foran ham.

“Her, jeg tog også en kop med til dig,” sagde han, da han stod foran hende. Tyve år? Lidt mere. Måske toogtyve.

“Tak, men jeg har selv med,” sagde hun og løftede en termoflaske op af den lille rygsæk, hun havde stillet ved siden af stolen. Der var et næsten umærkeligt sving i hendes tonefald; resterne af en dialekt oppe nordfra, måske.

“Den her er bedre,” sagde han og stod stadig med hånden rakt frem.

Hun tøvede. Men tog så imod den.

“Og den er gratis,” sagde Anton og lagde diskret hånden om bag ryggen og gned de brændte fingerspidser mod det kolde jakkestof. “Vi har faktisk maskinen helt for os selv. Den står i korridoren nede ved ...”

“Jeg så den godt, da vi kom,” sagde hun. “Men der står i instruksen, at vi ikke på noget tidspunkt må forlade døren ind til patienten, så jeg tog min egen hjemmelavede med.”

Anton mærkede et lille stik af irritation og ville til at sige noget om

selvstændig tænkning, som kommer med erfaringen, men han havde ikke nået at formulere det færdig for sig selv, før han blev opmærksom på noget længere nede ad korridoren. Den hvide skikkelse så ud, som om den kom svævende hen over gulvet imod dem. Han hørte Silje rejse sig. Skikkelsen antog en fastere form og blev til en fyldig, blond kvinde iført hospitalets bløde sygeplejerskeuniform. Han vidste, at hun havde nattevagt. Og at hun havde fri i morgen aften.

“Godaften,” sagde sygeplejersken med et skælmsk smil, holdt to sprøjter op, gik hen mod døren og lagde en hånd på dørhåndtaget.

“Vent lidt,” sagde Silje og trådte et skridt frem. “Må jeg lige få lov til at se lidt nærmere på dit ID-kort? Har du også dagens password?”

Sygeplejersken så forbavset på Anton.

“Medmindre min kollega her kan sige god for dig,” sagde Silje.

Anton nikkede: “Gå du bare ind, Mona.”

Sygeplejersken åbnede døren, og Anton kiggede efter hende. I den halvmørke stue kunne han se apparaterne rundt om sengen og tæerne, som stak uden for dynen nede i fodenden. Patienten havde været så høj, at de havde måttet skaffe en længere seng. Døren gled i igen.

“Fint,” sagde Anton og smilede til Silje. Og han kunne se på hende, at hun ikke brød sig om det. At hun opfattede ham som en mandschauvinist, som netop havde givet en yngre, kvindelig kollega karakter. Men hun var jo elev, for satan da; det var meningen, man skulle lære af erfarne politifolk det år, man var i praktik. Han blev stående og vippede på hælene, usikker på, hvordan han skulle gribe situationen an. Hun kom ham i forkøbet.

“Jeg har som sagt læst instruksen. Og du har vel en familie, der venter?”

Han løftede kaffekoppen op foran munden. Hvad vidste hun om hans civilstatus? Insinuerede hun noget? Noget om ham og Mona, for eksempel? At han havde kørt hende hjem et par aftener efter sin vagt, og at det ikke var stoppet der?

“Bamseklistermærket på din taske,” sagde hun og smilede.

Han tog en lang slurk af koppen. Rømmede sig. “Jeg har tid nok. Eftersom det er din første vagt, burde du benytte anledningen til at

spørge nu, hvis der er noget, du er i tvivl om. Det er ikke altid, at det hele står i instruksen, ved du nok.” Han flyttede vægten over på det andet ben. Og håbede, hun hørte og forstod underteksten.

“Som du vil,” sagde hun med den irriterende selvtilid, man skal være under femogtyve for at kunne tillade sig. “Patienten derinde. Hvem er han?”

“Det ved jeg ikke. Det står også i instruksen. Han er anonym, og det skal han blive ved med at være.”

“Men du ved noget.”

“Gør jeg?”

“Mona. Du er ikke på fornavn med folk, uden at I har snakket om noget. Hvad har hun fortalt dig?”

Anton Mittet så på hende. Godt nok var hun køn, men uden varme eller charme. Lidt for slank efter hans smag. Uordentligt hår og en overlæbe, som så ud til at være holdt oppe af en lidt for stram sene, så man kunne se to uregelmæssige fortænder. Men hun havde ungdom. Stram og veltrænet under den sorte uniform; det vidste han bare. Så hvis han fortalte, hvad han vidste, ville det være, fordi han ubevidst kalkulerede med, at hans velvillighed ville øge chancen for at komme i seng med hende med nul komma nul én procent? Eller fordi piger som Silje ville blive vicekommisær eller specialefterforsker i løbet af fem år; de ville blive hans chef, fordi han aldrig ville blive mere end betjent, en sølle betjent, fordi Drammensagen altid ville være der som en mur, en plet, der ikke lod sig fjerne.

“Drabsforsøg,” sagde Anton. “Han har mistet meget blod; de siger, han næsten ingen puls havde, da han kom ind. Han har ligget i koma hele tiden.”

“Hvorfor skal han bevogtes?”

Anton trak på skuldrene. “Potentielt vidne. Hvis han overlever.”

“Hvad er det, han ved?”

“Noget narkohalløj. På højt niveau. Hvis han vågner, har han sandsynligvis informationer, som kan fælde vigtige personer i herointrafikken i Oslo. Plus at han kan fortælle, hvem det var, som skulle dræbe ham.”

“Så de tror, at drabsmanden vil komme tilbage og gøre arbejdet færdigt?”

“Hvis de får at vide, at han er i live, og hvor, ja. Det er derfor, vi er her.”

Hun nikkede. “Overlever han?”

Anton rystede på hovedet. “De tror, de kan holde ham i live nogle måneder, men chancen for, at han vågner op af sin koma, er meget lille. Men uanset hvad ...” Anton flyttede på sig igen; hendes undersøgende blik var ubehageligt i længden. “Så skal han bevogtes så længe.”

Anton Mittet forlod hende med en følelse af nederlag, gik ned ad trapperne fra receptionen og trådte ud i efterårsaftenen. Det var først, da han satte sig i bilen på parkeringspladsen, at han blev opmærksom på, at mobiltelefonen ringede.

Det var fra indsatscentralen.

“Maridalen, drab,” sagde nul ét. “Jeg ved godt, du er færdig for i dag, men de skal have bistand til at sikre gerningsstedet. Og eftersom du allerede er i uniform ...”

“Hvor længe?”

“Du bliver afløst om tre timer, maks.”

Anton var forbavset. Nu for tiden gjorde de hvad som helst for at undgå, at folk arbejdede på overtid; kombinationen af stive regler og budgetterne tillod ikke engang praktiske tillempninger. Han fik en fornemmelse af, at der måtte være noget specielt ved det her drab. Han håbede, at det ikke drejede sig om et barn.

“Godt,” sagde Anton Mittet.

“Jeg sender dig GPS-koordinaterne.” Det var det nye; GPS med detailkort over Oslo og omegn og aktiv sender, som gjorde, at operationscentralen kunne lokalisere en. Det var vel derfor, de havde ringet til ham; han var nærmest.

“Fint,” sagde Anton. “Tre timer.”

Laura havde lagt sig, men hun kunne godt lide, at han kom hurtigt hjem fra arbejde alligevel, så han sendte en sms, før han satte bilen i gear og satte kursen mod Maridalsvannet.

Anton behøvede ikke se på GPS'en. Ved indkørslen til Ullevålseter-

veien holdt fire patruljevogne parkeret, og lidt længere fremme viste orange og hvide afspærringsbånd vej.

Anton tog lommelygten med fra handskerummet og gik hen til den betjent, som stod uden for afspærringen. Han kunne se lygterne, der flakkede inde i det lille stykke skov, men også gerningsstedsgruppens lamper, som altid bragte tankerne hen på filmindspilninger. Noget, som ikke var så langt fra sandheden: Nu til dags tog de ikke kun stillbilleder, men brugte HD-videokameraer, som ikke bare indfangede ofrene, men hele gerningsstedet, så de senere kunne gå tilbage, fryse og forstørre detaljer, som de i første omgang ikke havde skønnet var relevante.

“Hvad sker der?” sagde han til betjenten, som stod med korslagte arme og rystede foran afspærringsbåndet.

“Drab.” Betjentens stemme var grødet. Øjnene var rødrandede i et unaturligt blegt ansigt.

“Det hørte jeg. Hvem er chef?”

“Gerningsstedsgruppen. Lønn.”

Anton hørte den summende lyd af stemmer inde fra skoven. De var mange. “Er der ikke kommet nogen fra Kripes eller Drabsafdelingen endnu?”

“Der kommer flere senere; liget er lige blevet fundet. Skal du afløse mig?”

Endnu flere. Og alligevel havde de givet ham overtid. Anton kiggede nærmere på betjenten. Han havde en tyk frakke på, men hans rysten var bare blevet værre. Og det var ikke engang koldt.

“Var du den første på gerningsstedet?”

Betjenten nikkede stumt og kiggede ned. Trampede hårdt i jorden med fødderne.

Fandens også, tænkte Anton. Et barn. Han rømmede sig.

“Nå, Anton, var det nul ét, der sendte dig?”

Anton kiggede op. Han havde ikke hørt de to, selv om de kom ud af den tætte kratkov. Han havde før set, hvordan teknikerne bevægede sig på et gerningssted, som lidt kluntede dansere, dukkede og vred sig for alt og satte fødderne på jorden, som om de var astronau-

ter på Månen. Eller måske var det de hvide overtræksdragter, som gav den association.

“Ja, jeg skulle afløse en eller anden,” sagde Anton til kvinden. Han vidste godt, hvem hun var; det gjorde alle. Beate Lønn, leder af Kriminalteknisk Afdeling, havde et rygte som en slags Rain Man-kvinde på grund af sin evne til ansigtsgenkendelse, som blev brugt til at identificere røvere på kornede, hakkende overvågningsvideoer. De sagde, at selv godt maskerede røvere kunne hun genkende, hvis de var tidligere dømt, at hun havde en database på flere tusind forbryderfotos lagret i sit lille, lyshårede hoved. Så det her drab måtte være noget specielt; de sendte ikke cheferne ud midt om natten.

Ved siden af den vævre kvindes blege, næsten gennemsigtige ansigt virkede kollegaens nærmest blussende. Hans fregnede kinder var pyntet med to knaldrøde halvøer af bakkenbarter. Øjnene bulede let ud, som om der var lidt for højt tryk derinde, hvilket gav ham et let måbende ansigtsudtryk. Men det mest iøjnefaldende var huen, som kom til syne, da han trak den hvide hætte af: en stor rastahue i Jamai-cas farver, grøn, gul og sort.

Beate Lønn lagde en hånd på skulderen af den rystende betjent. “Nu kører du hjem, Simon. Du skal ikke referere mig for det, men jeg vil foreslå en stærk drink og så i seng.”

Betjenten nikkede, og tre sekunder senere var den ludende ryg opslugt af mørket.

“Er det grimt?” spurgte Anton.

“Du har vel it’ noget kaffe?” spurgte rastahuen og åbnede en termoflaske. Bare på de få ord kunne Anton afgøre, at han ikke var fra Oslo. Fra landet, ja, men som de fleste byboere i Østlandet havde han hverken nogen viden om eller nogen særlig interesse for dialekter.

“Nej,” sagde Anton.

“Det er altid klogt at tage sin egen kaffe med til et gerningssted,” sagde rastahuen. “Det’ it’ godt at vide, hvor længe man skal blive.”

“Så, så, Bjørn, han har arbejdet med drab før,” sagde Beate Lønn. “Det var i Drammen, var det ikke?”

“Stemmer,” sagde Anton og vippede på hælene. Har arbejdet *lidt*

med drab var vel mere korrekt. Og han havde desværre en mistanke om, hvorfor Beate Lønn kunne huske ham. Han trak vejret dybt. “Hvem fandt liget?”

“Det gjorde han,” sagde Beate Lønn og nikkede hen mod betjentens bil, som han i det samme startede og gassede op.

“Jeg mener, hvem fandt og anmeldte liget?”

“Konen ringede, da han it’ kom hjem fra sin cykeltur,” sagde rastahuen. “Turen skulle vare maks en time, og hun var bange for hans hjerte. Han havde en GPS med en aktiv sender, så de fandt ham hurtigt.”

Anton nikkede langsomt og så det hele for sig. To politifolk, som ringer på døren, en kvinde og en mand. Politifolkene, som rømmer sig, ser på konen med det alvorlige blik, der skal fortælle det, de snart skal gentage med ord, umulige ord. Konens ansigt, som stritter imod, vil ikke, men som så alligevel ligesom krænger indersiden ud, viser alt.

Billedet af Laura, hans egen kone, dukkede op.

En ambulance kom glidende hen imod dem, uden sirene eller blå blink.

Det dæmrede for Anton. Den hurtige reaktion på en almindelig anmeldelse om en savnet person. GPS med sender. Det store fremmøde. Overtid. Kollegaen, som var så rystet over fundet, at han måtte sendes hjem.

“Det er en politibetjent,” sagde han lavmælt.

“Jeg vil tro, at temperaturen her har ligget halvanden grad lavere end i byen,” sagde Beate Lønn og tastede et nummer på sin mobiltelefon.

“Enig,” sagde rastahuen og tog en slurk af termokoppen. “Ingen misfarvning af huden endnu. Så engang mellem klokken otte og ti?”

“Politibetjent,” gentog Anton. “Det er derfor, alle de folk er her, ikke sandt?”

“Katrine?” sagde Beate. “Kan du tjekke noget for mig? Det drejer sig om Sandra Tveten-sagen ... Nemlig.”

“For pokker da!” udbrød rastahuen. “Jeg bad dem jo vente, til ligposerne kom.”

Anton vendte sig om og så to mænd bakse sig ud af kratskoven med

en af gruppens bårer imellem sig. Et par cykelsko stak frem under tæppet.

“Han kendte ham,” sagde Anton. “Det var derfor, han rystede sådan, ikke sandt?”

“Han sagde, de arbejdede sammen på Økern Politistation, før Venesla begyndte i Kripes,” sagde rastahuen.

“Har du datoen der?” sagde Lønn ind i telefonen.

Der lød et udråb.

“Jamen, hvad ...” sagde rastahuen.

Anton vendte sig om. En af bærebererne var gledet i vejgrøften. Lyskeglen fra hans lommelygte gled hen over båren. Hen over tæppet, som var faldet af. Hen over ... over hvad? Anton stirrede. Var det et hoved? Det, som sad øverst på det, der uomtvisteligt var en menneskekrop, havde det virkelig været et hoved? I de år, hvor Anton havde arbejdet i Drabsafdelingen, før den store fejl, havde han set mange lig, men ikke noget som det her. Den timeglasformede substans fik Anton til at tænke på familiens søndagsmorgenbord, på Lauras let hårdkogte æg, hvorpå der stadig hang rester af æggeskaller, revnet sådan, at den gule blomme var løbet ud og var størknet på ydersiden af den stivnede, men stadig bløde æggehvide. Kunne det virkelig være et ... *hoved*?

Anton stod og blinkede i mørket, mens han så baglygterne på ambulancen forsvinde. Og så gik det op for ham, at det var en reprise, at han havde set det før. De hvidklædte skikkelser, termoflasken, fødderne som stak ud fra tæppet; han havde lige set det på Rikshospitalet. Som om det hele havde været varslet. Hovedet ...

“Tak, Katrine,” sagde Beate.

“Hvad var det?” spurgte rastahuen.

“Jeg har arbejdet sammen med Erlend præcis her,” sagde Beate.

“Her?” sagde rastahuen.

“Præcis her. Han var chef for den taktiske gruppe. Det er nok ti år siden. Sandra Tveten. Voldtaget og dræbt. Kun et barn.”

Anton sank noget. Børn. Repriser.

“Den sag kan jeg godt huske,” sagde rastahuen. “Skæbnen er forun-

derlig. Tænk engang at dø på sit eget gerningssted. Skete den der Sandra-sag ikke også om efteråret?

Beate svarede ikke, men nikkede langsomt.

Anton blinkede og blinkede. Det var ikke rigtigt; han *havde* set et lig, som lignede det her.

“Hvad?” udbrød rastahuen lavmælt. “Du mener ikke, at ...?”

Beate Lønn tog termoflasken fra hans hånd. Tog en slurk. Rakte den tilbage. Nikkede.

“Det var satans!” hviskede rastahuen.

Kapitel 3

“Deja-vu,” sagde Ståle Aune og så ud på den tætte snefygning over Sporvejsgata, hvor decembermorgenmørket var ved at vige for en kort dag. Så vendte han sig igen om mod manden i stolen foran skrivebordet. “Deja-vu er en følelse af at se noget, man har set før. Vi ved ikke, hvad det er.”

Med “vi” mente han psykologer generelt, ikke blot terapeuter.

“Nogle mener, at når vi er trætte, opstår der forsinkelse på informationssporet til den bevidste del af hjernen, sådan at når det kommer frem, har det allerede været i underbevidstheden et stykke tid. Og derfor oplever vi det som genkendelse. Det med træthed kan forklare, hvorfor deja-vu hyppigst opleves i slutningen af arbejdsugen. Men det er altså omtrent, hvad forskningen har at bidrage med. At fredag er deja-vu-dagen.”

Ståle Aune havde måske håbet på et smil. Ikke fordi smil betød noget som helst i hans faglige bestræbelser på at få folk til at reparere sig selv, men fordi situationen trængte til det.

“Det er ikke den slags deja-vu, jeg mener,” sagde patienten. Klienten. Kunden. Den person, som om cirka tyve minutter skulle betale i receptionen og bidrage til at dække fællesomkostningerne for de fem psykologer, som havde hver sin praksis i den fire etager høje og alligevel umoderne bygning på Sporvejsgata i Oslos mellemfne vestlige del. Ståle Aune sneg sig til at kigge på væguret bag mandens hoved. Atten minutter.

“Det er mere som en drøm, jeg har haft igen og igen.”

“Som en drøm?” Ståle Aunes blik gled hen over den avis, han havde liggende opslået i den åbne skuffe i skrivebordet, så den ikke var synlig for patienten, og da det massive skrivebord blev manøvreret ind på Ståles kontor, havde de leende kolleger konfronteret ham med, at ifølge moderne terapiteori var det bedst at have færrest mulige fysiske blokeringer mellem terapeut og patient. Ståles svar havde været kort: “Bedst for patienten, måske.”

“Det er en drøm. Jeg drømmer.”

“Det er helt almindeligt med gentagne drømme,” sagde Aune og strøg en hånd hen over munden for at skjule et gab. Han tænkte længselsfuldt på den kære, gamle sofa, som var blevet båret ud af hans kontor og nu stod ude i fællesområdet, hvor den med et vægtstativ og en vægtstang over sig fungerede som en psykoterapeutisk insider-joke. Patienter på sofaen havde nemlig gjort hæmningsløs avislæsning endnu lettere.

“Men det her er en drøm, jeg ikke vil have.” Tyndt, selvbevidst smil. Tyndt, velfriseret hår.

Velkommen til drømmeeksorcisten, tænkte Aune og prøvede at smile lige så tyndt tilbage. Patienten var iført nålestribet jakkesæt, gråt og rødt slips og sorte, blanke sko. Selv gik Aune med tweedjakke, munter butterfly under sine dobbelthager og brune sko, som ikke havde set en skobørste et stykke tid. “Måske kan du fortælle mig, hvad drømmen går ud på?”

“Det har jeg jo lige fortalt.”

“Ja, men måske kunne du fortælle nogle flere detaljer.”

“Det begynder, som jeg sagde, der hvor ‘Dark Side of the Moon’ slutter. ‘Eclipse’ toner ud med, at David Gilmour synger ...” Manden spidsede læberne, før han slog over i et så manieret britisk engelsk, at Aune næsten kunne se tekoppen blive ført op og ned fra den sammensnerpede mund. “... *and everything under the sun is in tune, but the sun is eclipsed by the moon.*”

“Og det drømmer du?”

“Nej! Jo. Altså, pladen slutter også sådan i virkeligheden. Optimistisk. Efter tre kvarter med død og vanvid. Så man tror, at det hele slutter godt. Alt er i harmoni igen. Men idet albummet toner ud, kan man lige akkurat høre en stemme i baggrunden, som mumler et eller andet. Man må skrue op for lyden for at høre ordene. Men så hører man dem til gengæld rigtig godt: “*There is no dark side of the moon, really. Matter of fact, it’s all dark.*” Alt er mørkt. Er du med?”

“Nej,” sagde Aune. Ifølge lærebøgerne burde han have spurgt: “Er det vigtigt for dig, at jeg forstår det?” Eller noget i den stil. Men han orkede det ikke.

“Ondskab findes ikke, fordi alt er ondt. Verdensrummet er mørkt. Vi er født onde. Det onde er udgangspunktet, det naturlige. Så opstår der af og til et lille bitte lys. Men det er kun midlertidigt; vi skal tilbage til mørket. Og det er det, der sker i drømmen.”

“Fortsæt,” sagde Aune, drejede på stolen og kiggede ud ad vinduet med tænksom mine. Minen var for at skjule den kendsgerning, at han bare havde behov for at se på noget andet end den andens ansigtsudtryk, som var en blanding af selvmedlidenhed og selvtilfredshed. Manden opfattede tydeligvis sig selv som unik, et tilfælde som en psykolog rigtigt kunne sætte tænderne i. Manden havde utvivlsomt været i terapi før. Aune så en parkeringsvagt vugge bredbenet som en sherif nede på gaden, og han overvejede, hvilke andre erhverv Ståle Aune kunne have egnet sig til. Og konkluderede hurtigt: ingen. Desuden elskede han jo psykologi, elskede at navigere i området mellem det, vi vidste, og det, vi ikke vidste, at kombinere sin tunge ballast af faktisk viden med intuition og nysgerrighed. Det var i hvert fald det, han sagde til sig selv hver morgen. Så hvorfor sad han her og ønskede bare, at manden her ville holde kæft og forsvinde ud af hans kontor, ud af hans liv? Var det personen, eller var det arbejdet som terapeut? Det var Ingridis udtalte, dårligt skjulte ultimatum om, at han skulle arbejde mindre og være mere til stede for hende og deres datter Aurora, som havde fremtvunget forandringerne. Han havde frasagt sig den tidskrævende forskning, konsulentjobbet for Drabsafdelingen og forelæsningerne på Politiskolen. Han var blevet ren terapeut med fast arbejdstid. Det havde forekommet at være en fin prioritering. For hvad var der egentlig at savne ved det, han opgav? Savnede han at arbejde med profilering af syge sjæle, som dræbte andre mennesker med gerninger så grusomme, at det stjal hans nattesøvn? Og hvis han endelig fik sovet lidt alligevel, at blive vækket af vicekommissær Harry Hole, som forlangte hurtige svar på umulige spørgsmål? Savnede han, hvordan Hole havde forvandlet ham i sit eget billede til en udhungret, forvåget, monoman jæger, som bjæffede ad alle, der forstyrrede ham i arbejdet med det eneste, han troede betød noget, og som stille og roligt stødte kolleger, familie og venner fra sig?

Gu fanden savnede han det. Han savnede det *vigtige* ved det.

Han savnede følelsen af at redde liv. Og denne gang var det ikke livet for den rationelt tænkende suicidale, som af og til kunne få ham til at stille spørgsmålet: Hvis livet opleves så smertefuldt, og vi ikke kan lave om på det, hvorfor kan dette menneske så ikke bare få lov til at dø? Han savnede at være den aktive, den, der griber ind, den, der redder den uskyldige fra den skyldige, at gøre det, som ingen andre kunne gøre, fordi han – Ståle Aune – var den bedste. Så enkelt var det. Ja, han savnede Harry Hole. Han savnede at have den høje, mutte, fordrukne mand med det store hjerte i telefonen med en opfordring – eller rettere en befaling – til Ståle Aune om at møde til samfundstjeneste og et krav om, at han ofrede sit familieliv og sin nattesøvn for at fange en af samfundets usselrygge. Men der var ikke længere nogen vicekommissær i Drabsafdelingen ved navn Harry Hole, og der var heller ikke andre, der havde ringet ham op. Hans blik gled hen over avissiderne igen. Der havde været en pressekonference. Der var gået næsten tre måneder siden drabet på politimanden i Maridalen, og politiet stod stadig uden spor eller mistænkte. Det var en sag af den type, som tidligere ville have fået dem til at ringe ham op. Drabet var sket på samme gerningssted og på samme dato som en gammel, uopklaret sag. Offeret var en politimand, som havde deltaget i efterforskningen af den oprindelige sag.

Men det var dengang. Nu gjaldt det søvnløsheden hos en stresset forretningsmand, som han ikke kunne lide. Snart ville Aune begynde at stille de spørgsmål, som formodentlig ville udelukke posttraumatiske stressforstyrrelser; manden foran ham var ikke funktionshæmmet af sine mareridt; han var kun optaget af at få sin egen produktivitet op på toppen igen. Aune ville derefter give ham en kopi af artiklen “Imagery Rehearsal Therapy” af Krakow og ... han kunne ikke længere huske de andre navne. Så ville han bede ham skrive mareridtet ned og tage det med næste gang. Og derpå ville de sammen lave en alternativ, lykkelig slutning på mareridtet, som de så ville indøve mentalt, så drømmen enten fortonede sig til noget mere behageligt eller bare forsvandt.

Aune lyttede til den ensformige, søvndyssende surren af patientens stemme og tænkte, at drabet i Maridalen havde stået i stampe fra dag ét. Selv ikke da de påfaldende sammentræf med Sandra-sagen, dato, sted og person, var kommet frem, havde Kripos eller Drabsafdelingen haft held med at komme videre. Og nu opfordrede de folk til at tænke sig ekstra grundigt om og ringe ind med tips, uanset hvor irrelevante de måtte forekomme. Det var det, gårsdagens konference havde handlet om. Aune havde mistanke om, at det var spil for galleriet, at det blot var et behov, politiet havde for at vise, at de gjorde noget, at de ikke var handlingslammede. Selv om det selvfølgelig var præcis sådan, det tog sig ud: en hjælpeløs og hårdt kritiseret efterforskningsledelse, som resigneret henvendte sig til et publikum med et så-må-vi-jo-se-om-I-kan-gøre-det-bedre.

Han så på billedet fra pressekonferencen. Genkendte Beate Lønn. Gunnar Hagen, chefen for Drabsafdelingen, som mere og mere lignede en munk med sit kraftige hår, der lå som en laurbærkrans på hans skinnende blanke isse. Selv Mikael Bellman, den nye politimester, havde været der; det drejede sig trods alt om et drab på en af deres egne. Stram i ansigtet. Tyndere end Aune huskede ham. De medievenlige hårløkker, som havde været lige på grænsen til at være for lange, havde tydeligvis måttet falde et sted mellem jobbene som chef for Kripos og Orgkrim og selve sherifkontoret. Aune tænkte på Bellmans næsten pigeagtige pænhed, understreget af de lange øjenvipper og den brune hud med de karakteristiske hvide pigmentpletter. Intet af det kunne ses på billedet. Et uopklaret politidrab var selvfølgelig den værst tænkelige start på arbejdet for en politimester, som havde baseret sin lynkarriere på succes. Han havde ryddet op i Oslos narkobander, men det kunne hurtigt gå i glemmebogen. Den pensionerede Erlend Vennesla var ganske vist ikke formelt set blevet dræbt i tjenesten, men de fleste var jo godt klar over, at det på en eller anden måde havde med Sandra-drabet at gøre. Bellman havde da også mobiliseret alt, hvad der kunne krybe og gå af egne folk og eksterne ressourcer. Bare ikke ham. Ståle Aune. Han var strøget fra deres liste. Ganske naturligt, for han havde selv bedt om det.

Og nu kom vinteren tidligt og med den en følelse af, at sneen lagde sig over sporene. Kolde spor. Ingen spor. Det var det, Beate Lønn havde sagt på pressekonferencen, et næsten påfaldende fravær af tekniske spor. De havde naturligvis tjekket dem, som på en eller anden måde havde været inde i billedet i Sandra-sagen. Mistænkte, pårørende, venner, ja selv kolleger til Vennesla, som havde arbejdet med sagen. Også det uden resultater.

Der var blevet stille på kontoret, og Ståle Aune så af patientens ansigtsudtryk, at han netop havde stillet et spørgsmål og afventede psykologens svar.

“Hm,” sagde Aune, lagde hagen mod knytneven og mødte den andens blik. “Hvad mener du selv om det?”

Der var forvirring i mandens blik, og et øjeblik frygtede Aune, at han havde bedt om et glas vand eller noget i den stil.

“Hvad jeg mener om, at hun smiler? Eller det stærke lys?”

“Begge dele.”

“Nogle gange tror jeg, at hun smiler, fordi hun kan lide mig. Andre gange tænker jeg, at hun gør det, fordi hun vil have mig til at gøre noget. Men når hun holder op med at smile, slukker det der stærke lys i hendes øjne, og så er det for sent at få det at vide, for så vil hun ikke snakke mere. Så jeg tror, at det måske er forstærkeren. Eller hvad?”

“Øh ... forstærkeren?”

“Ja.” Pause. “Den jeg fortalte om. Den min far plejede at slukke for, når han kom ind på mit værelse og sagde, at nu havde jeg spillet den plade længe nok, at det grænsede til sindssyge. Og så sagde jeg, at man kunne se det lille, røde lys ved siden af off-knappen blive svagere og forsvinde helt. Som et øje. Eller en solnedgang. Og så tænkte jeg, at jeg havde mistet hende. Det er derfor, hun bliver tavs i slutningen af drømmen. Hun er den forstærker, som bliver stille, når far slukker for den. Og så kan jeg ikke tale med hende.”

“Du spillede plader og tænkte på hende?”

“Ja. Hele tiden. Indtil jeg blev omkring seksten. Og ikke plader. Pladen.”

“Dark Side of the Moon?”

“Ja.”

“Men hun ville ikke have dig?”

“Det ved jeg ikke. Sikkert ikke. Ikke dengang.”

“Hm. Tiden er gået for i dag. Jeg vil give dig noget at læse på til næste gang. Og så vil jeg gerne have, at vi laver en ny slutning på historien i drømmen. Hun skal tale. Hun skal sige noget til dig. Noget du ville ønske, hun sagde til dig. At hun godt kan lide dig, måske. Kan du tænke lidt over det til næste gang?”

“Fint.”

Patienten rejste sig, hentede selv sin frakke fra stumtjeneren og gik hen mod døren. Aune satte sig ved skrivebordet og kiggede på kalenderen, som lyste mod ham fra pc-skærmen. Den så allerede deprimerende fuld ud. Og det gik op for ham, at det var sket igen; han havde fuldstændig glemt navnet på patienten. Han fandt det i kalenderen. Paul Stavnes.

“Næste uge, samme tid. Er det i orden, Paul?”

“Absolut.”

Ståle skrev det ind. Da han kiggede op, var Stavnes allerede gået.

Han rejste sig, tog avisen med og gik hen til vinduet. Hvor pokker blev den globale opvarmning af, som de havde lovet? Han så ned på avissiden, men orkede pludselig ikke og kastede den fra sig; uger og måneder med avisernes gentagelser var nok. Slået ihjel. Grov vold mod hovedet. Erlend Vennesla efterlader sig hustru, børn og børnebørn. Venner og kolleger i chok. “En varm og venlig person.” “Umulig ikke at holde af.” “Venlig, reel og tolerant, havde absolut ingen fjender.” Ståle Aune trak vejret dybt. *There is no dark side of the moon, not really. Matter of fact, it's all dark.*

Han kiggede hen på telefonen. De havde hans nummer. Men den ringede ikke. Fuldstændig som pigen i drømmen.